

K počátkům mincovní činnosti olomouckého biskupa Františka kardinála z Dietrichštejna

Jan Štěpán

Olomoucký biskup František kardinál z Dietrichštejna (eps. 1599 až 1636) je právem považován za obnovitele starého práva ražby mince, které náleželo olomouckým biskupům nejméně od 11. století a příslušelo k původně zeměpanskému hradu Podivínu.¹ Privilegia, kterými bylo toto právo biskupům potvrzeno pochází z poloviny 12. století. Znovu potvrzena byla roku 1523 biskupu Stanislavu Thurzovi králem Ludvíkem Jagellonským.² Také Dietrichštejnův předchůdce biskup Stanislav Pavlovský z Pavlovic toto právo znal, ale uvádí se o něm, že se ražbu mince obnovit nepokusil. Přesto nechal razit medaili v roce 1585 a také další, prozatím neznámou s novým biskupským znakem.³

• František kardinál z Dietrichštejna / výřez z rytiny A. Sadelerova z roku 1604

• František kardinál z Dietrichštejna / výřez z lícní strany nedatovaného tolaru / foto V. Dvořáková

Zda ovšem neučinil alespoň pokus, je však sporné. Ukazuje se totiž, že v období jeho episkopátu došlo několikrát k získání drahých kovů na biskupských statcích. Přinejmenším medaile z roku 1585 tak nejspíše byla zhotovena z kovu získaného na Mírovsku, neboť zlatníci

¹ BOBEK, Jan: *Mincovníctví olomouckých biskupů ve středověku*, Brno 1986, s. 21, 31, 75; SUCHOMEL, Dan – VIDEMAN, Jan: *Mincovníctví olomouckých biskupů a arcibiskupů (1608 - 1820)*, Kroměříž 1997, s. 19–22, 326–327.

² Zemský archiv Opava pobočka Olomouc (ZAOpO), fond Arcibiskupství Olomouc (AO), pergamenové listiny, sign. C I b 16.

³ ŠTĚPÁN, Jan: *Medaile olomouckého biskupa Stanislava Pavlovského z Pavlovic*, in: *Folia Numismatica* 16, Brno 2002.

pracující pro Pavlovského tehdy evidentně vykupovali kov přímo od havířů. Kovu samozřejmě nikdy nebyl dostatek pro ražbu mince, ale myšlenka tím mohla být zaseta. Pavlovský se také pokoušel vyměnit svůj manský statek Staré Čívce u Pardubic, který prostřednictvím úředníků české dvorské kanceláře nabízel císaři.⁴ Proč ale výměnou požadoval právě statek Podivín, a to výslovně se všemi právy, a proč žádosti o směnu vytrvale opakoval nejméně v letech 1590, 1592, 1593 a 1597?⁵ Již v roce 1586 mluví o obdarování olomouckým biskupům, kterým „...císařové římsí a králové českí. .. **minci bití. .. přičiňovati ... ráčili...**“.⁶ Tuto skutečnost ovšem mohl znát pouze v souvislosti s Podivínem, neboť jiná možnost zde není. Ke směně sice nakonec nedošlo a Pavlovský císaři přímou žádost o znovuoobnovení ražby mince nepodal, přesto se domnívám, že se o to takto nepřímou pokoušel. Faktické získání Podivína by potom zřejmě brzy vedlo k další žádosti, tentokrát o obnovu mincovního práva.

Naproti tomu Dietrichštejn žádost o obnovu císaři 28. listopadu 1607 podal a položil tak základ novodobému mincovnictví olomouckých biskupů, které bylo využíváno téměř každým biskupem, až do jeho zákazu roku 1759. Mincovní privilegium od císaře Rudolfa II. obdržel 5. ledna 1608, přičemž bylo právo ražby mince přeneseno z Podivína „...do Kroměříže, města a rezidence olomouckých biskupů...“.⁷ Otázka, kdy začal Dietrichštejn skutečně razit minci, však není doposud uspokojivě zodpovězena. Činnost mincovny je zatím prokázána jen k roku 1613, kdy se mluví o rytci Tobiáši Hartmannovi. Ten prý dříve působil v knížecí mincovně v Krnově. List z 25. února 1614 dále zmiňuje propuštění nejmenovaného mincmistra. Tím snad mohl být jistý Albrecht, přičemž literatura uvádí, že je sporné, zda byl mincmistrem, či vardajnem.⁸

Stejně jako Pavlovský i Dietrichštejn mohl mít jisté nepatrné zdroje drahých kovů na svých statcích. V listu z 23. dubna 1602 hukvaldskému úředníku se mluví o tom, že se na něj obrátil „...Pavel Sudolský havíř, že by v horách našich hukvaldských ruda zlatá a stříbrná nacházeti se měla, čehož nám i průbu, že by odtud tam bejtí měla ukázal...“ Dietrichštejn zprávě příliš nevěřil a nařídil svému úředníku, aby osobně na místo výskytu rudy došel a donesl asi dva funty na zkoušku. Měl při tom ovšem pozorně dbát na jakoukoliv „...faleš...“, která se v takových případech často dala.⁹ Nejde zde o důkaz, že by eventuálně kov mohl skutečně využít pro ražbu, ale i takovéto informace mohly podnítit myšlenku na obnovu ražebního práva.

Nyní již tedy k samotnému Dietrichštejnovu mincování. Z doby biskupa Františka kardinála z Dietrichštejna se dochovaly dvě knihy účtů, tzv. *počty statků biskupských z let 1611 a 1613/14*.¹⁰ Z knihy účtů z let 1613/14 vycházel již Peřinka ve své stati o kroměřížské mincovně.¹¹ Tyto dvě knihy shodou náhod obsahují několik zmínek týkajících se kroměřížské mincovny, které by mohly alespoň částečně rozšířit již uvedené informace o počátcích Dietrichštejnova mincování.

.....

⁴ ZAOpO, fond AO, sign. Temp 293, karton 543.

⁵ ZAOpO, fond AO, oddělení knihy, kopiář č. 86, pag. 194, 198, 199, 222, 230, 311.

⁶ Tamtéž, pag. 75.

⁷ SUCHOMEL, Dan – VIDEMAN, Jan: *Mincovnictví*, s. 39, 46, 63, 285–286.

⁸ BOBEK, Jan: *Olomoucký biskup František kardinál Dietrichstein, jeho osobnost a mincovnictví*, in: Zprávy České numismatické společnosti (ČNS) Brno, 1988, č. 64/5, s. 82; PEŘINKA, František Václav: *Dějiny města Kroměříže*, díl 1., Kroměříž 1913, s. 233, 486; SUCHOMEL, D. – VIDEMAN, J.: *Mincovnictví*, s. 41, 63; ŠMERDA, Jan: *Peněžní ekonomická charakteristika mincování olomouckých biskupů v novověku*, in: Studie muzea Kroměřížska, 1980, s. 60.

⁹ ZAOpO, fond AO, oddělení knihy, kopiář 113, fol. 54r, v.

¹⁰ ZAOpO, fond AO, karton 1812, inv. č. 3952, sign. C 10 a inv. č. 3953, sign. C 11.

¹¹ PEŘINKA, F. V.: *Dějiny*, 231–233.

• Rodový erb Františka kardinála z Dietrichštejna / výřez z díla B. Paprockého z roku 1593

Nejprve k známým informacím z let 1613 a 1614. V knize účtů z let 1613/14 je uveden účet, který byl zapsán mezi 20. a 29. červencem 1613.¹² Bylo jím vyplaceno Tobiaši Hartmannovi „...vyřývači želez do Minczhausu...“ za minulé pololetí 20 zlatých a dalších 10 zlatých v době zapsání účtu s tím, že jeho roční mzda je 50 zlatých. K němu se vztahuje ještě další účet z 10. ledna 1614, kde je mu jako „...eischneideru...“ doplacena roční služba do 1. ledna 1614 částkou 20 rýnských.¹³ Z formulace účtu vyplývá, že Hartmann musel být přijat do služby již nejméně na počátku roku 1613. Účet z 21. března 1614 se týká zmíněného Albrechta.¹⁴ Je zde uveden jako „...minciř...“, který byl propuštěn a jedná se o 50 zlatých „...za některé železa v minci zanechané...“ To dokazuje, že Albrecht byl skutečně mincmistrem, kterého biskup pro podvody na počátku roku 1614 propustil.

Dva další účty jsou ze 6. března 1613 a 21. března 1614, kdy prvním bylo v Brně vyplaceno Kryštofu Kavalíru „...na Nový Minci G.W.K.M. totiž na českých gr. a trojnicích – 100 R.“¹⁵ Druhý se vztahuje opět k mincmistru Albrechtovi, který zaslal Dietrichštejnovi k olomouckému svatotříkrálskému soudu „...novej mince trojnikův a českých groší...“ celkem za 2 zlaté.¹⁶

Neméně cenné informace k provozu mincovny se ale nacházejí již v knize účtů z roku 1611. Účet z 12. května 1611 Abrahamovi Červenému Židovi na 39 zlatých mu totiž byl vy-

¹² ZAOpO, fond AO, karton 1812, inv. č. 3953, sign. C 11, fol. 47 r,v.

¹³ Tamtéž, fol. 48v.

¹⁴ Tamtéž, fol. 49r.

¹⁵ Tamtéž, fol. 17r.

¹⁶ Tamtéž, fol. 49r.

• Biskp. Olomouc, František kardinál z Dietrichštejna, tolar bez let. / zvětšeno / Národní muzeum, Praha, inv. č. H5-36. 200 / foto V. Dvořáková

staven za knihy a „...některé věci do minchauzu, co se na něj po Ne: Holczarovi dostalo...“¹⁷ Tento účet dokládá, že již v této době v Kroměříži Dietrichštejn mincovnu měl.

Další z účtů je z 15. května 1611 na 22 zlatých 17 grošů a 1 denár. Částka byla zaplacená v Praze Ulrychu Helbychtovi „...ceyšmídovi za železa do minchauzu...“¹⁸ Ve stejné době pracoval v pražské mincovně jako zbrojír a mincovní kovář jistý Ulrich Helmbig, Helmev či Helwig.¹⁹ Je možné, že zde došlo jen ke zkomolení jména při zápisu či přepisu z účtu a oba zbrojíři jsou totožní. Znamenalo by to, že Dietrichštejn neponechal náhodě ani hrubá železa, která nechal dělat v pražské mincovně. To by částečně potvrzovalo teorii o napojení Dietrichštejnových ražeb v počátcích mincování na nějakou jinou mincovnu.²⁰ Zároveň je zřejmé, že i v takové věci pro něj byla důležitá kvalita, protože hrubá železa by jistě zvládnul zhotovit i kovář na Dietrichštejnových statcích.

Další údaje pocházejí z účtů, které vznikly v souvislosti s cestou biskupa Dietrichštejna do Vídně na pohřeb jeho bratra Maximiliána z Dietrichštejna. Dietrichštejn vyjžděl 11. června 1611 z Mikulova směrem k Vídni se svým dvorem na 22 vozech, každý po šesti koních a s 57 jízdními koni.²¹ První pro nás důležitý účet je z 12. června na 16 grošů 4 denáry. Těmi zaplatil Dietrichštejn osobně rychtáři Judelsdorfu, a to z „...novej mince...“²² Účet z 13. června 1611 již pochází z Vídně a Dietrichštejn zde na ofěru osobně věnoval 31 rýnských. Placeno bylo v „...novej minci šestácích a tolařích..kteréžto nové peníze z Kroměří-

•••••

¹⁷ ZAOpO, fond AO, karton 1812, inv. č. 3952, sign. C 10, fol. 22v.

¹⁸ Tamtéž, fol. 35r.

¹⁹ NOHEJLOVÁ, Emanuela: *Z příběhů pražské mincovny*, Praha 1929, s. 72–73, 94.

²⁰ ŠMERDA, J.: *Peněžně*, s. 60; SUCHOMEL, D. – VIDEMAN, J.: *Mincovníctví*, s. 63.

²¹ ZAOpO, fond AO, inv. č. 3952, sign. C 10, fol. 51r.

²² Tamtéž, fol. 52v; Judelsdorf = Grossjedlersdorf, dnes součást Vídně; na Dietrichštejnovy snahy uvádět svou minci do oběhu upozornil nejprve: Bobek, J.: *Olomoucký biskup..*, s. 84–85.

²³ Tamtéž, fol. 53r.

• Biskp. Olomouc, František kardinál z Dietrichštejna, půl tolar bez let. / zvětšeno / Národní muzeum, Praha, inv. č. H5-36. 201 / foto V. Dvořáková

že odeslané...“.²³ Zřejmě zde také můžeme připojit ořeru danou na Mikulově, a to 9 rýnských 23 grošů a denár, která byla placena „...na šestácích 10 R rejnských a 1 široký tolar...“.²⁴ Pravděpodobně tedy bylo opět placeno Dietrichštejnovou mincí. Snad zde také nebude nezajímavé uvést, že během 14. a 15. června Dietrichštejn nechal ve Vídni rozdat chudým prvního dne po dvanácti krejcarech 164 rýnských 27 grošů a 3 denáry a druhý den po šesti krejcarech 70 rýnských.²⁵

První Dietrichštejnova cesta toho roku ovšem mířila do Prahy na korunovaci císaře Matyáše II., která se konala 23. května, a Dietrichštejn při ní císaře osobně korunoval. Biskup vyjel 8. května pouze s 15 vozy po šesti koních, 28 jízdními koňmi a dvěma spízními vozy.²⁶ Na obě cesty si nechal zhotovit dvě nové truhly za 3 rýnské a 15 grošů. V Praze k tomu 13. května zaplatil ještě za „...visutý zámek, hašpu a řetízek, k tomu pokoji, kde peníze chované byly...“ 12 grošů.²⁷ Na tuto cestu si Dietrichštejn vybral 2. a 7. května z pokuty libavským za krádeže v lesích 50 a 100 dukátů.²⁸ U 50 dukátů je uvedeno, že jsou nové královského rázu. Rozdíl je zřejmě přinejmenším ve srovnání s 8. srpnem, kdy byl Dietrichštejnovi poslán „...jeden nový dukát rázu Jeho Mti...“ po biskupovu kaplanu, knězi Janu Jiřím Cidiusovi.²⁹ Přinejmenším tento zmíněný dukát byl jednoznačně Dietrichštejnovou ražbou.

Z uvedeného můžeme konstatovat, že Dietrichštejn v roce 1611 razil nejméně šestáky, tolary, široké tolary a dukáty. Tolary, dukáty a při troše dobré vůle i široké tolary, můžeme podložit i skutečně dochovanými mincemi.³⁰ S příslušným letopočtem se sice nedomohly, ale některé mince bez letopočtu by snad mohly být právě tyto ražby. V případě šestáků je otázka, o jaký nominál se jedná. Šestikrejcar se v českých zemích ujal teprve v druhé polovině 17. sto-

•••••

²⁴ Tamtéž, fol. 51v.

²⁵ Tamtéž, fol. 53r.

²⁶ Tamtéž, fol. 44r.

²⁷ Tamtéž, fol. 36r.

²⁸ Tamtéž, fol. 9r, 14r.

²⁹ Tamtéž, fol. 14v.

³⁰ SUCHOMEL, D. – VIDEMAN, J.: *Mincovníctví*, s. 65 a katalogová část.

• Biskp. Olomouc, František kardinál z Dietrichštejna, Zkrejcar bez let. / zvětšeno / Národní muzeum, Praha, inv. č. H5-36. 205 / foto V. Dvořáková

letí, ale to, že se Dietrichštejnovy ražby více blížily rakouským měnovým jednotkám, kde se tento nominál vyskytuje, neznamená, že se jej Dietrichštejn pokoušel zavést na Moravě.³¹ Šestikrejcar se navíc mezi jeho dochovanými ražbami nevyskytuje. Analogicky k trojníku jako půlkrejcaru by se mohlo jednat o šestihaléf, tedy krejcar. Ten je dochován pouze bez letopočtu, a mohla by to tedy být ražba provedená právě v tomto období.³²

Další zmínky o Dietrichštejnově mincování nalézáme v tzv. volné korespondenci. Jedná se o soubory volných listů řazených chronologicky.³³ List ze 7. října 1609 je mincování věnován celý.³⁴ Jako adresát je uveden Valentin Januš, knížecí těšínský mincmistr. Ač se větší částí textu týká obecně ujištění o snaze udržet při ražbě zrna a stříž odpovídající zrnu a stříži platným v celé Říši, je zde několik drobných zmínek, o kterých se domnívám, že prozrazují více právě o počátcích Dietrichštejnova mincování. Konkrétně se jedná o zmínku, kde Dietrichštejn mluví o své chystané minci a dále o tom, že při prvním zaražení a zavedení mince do oběhu chce být hoden svého dobrého jména, a jak již bylo řečeno, držet se mincovních nařízení platných v Říši.³⁵ To by mohlo znamenat, že doposud minci skutečně nerazil. Snahu dodržovat zrno a stříž vládních ražeb zároveň dokládá dochovaný opis instrukce z 1. března 1592 pro pražského mincmistra Lazara Erckra, který se v (arci)biskupském archivu dochoval v opise právě z doby Dietrichštejnova mincování.³⁶

Zřejmě nejcennější v tomto kontextu ale bude věta uvedená ke konci tohoto listu. Zde totiž Dietrichštejn mluví o tříkřejcarech, které jsou mu právě mincovány, a také o tom, že mu budou mincovány i dvoukřejcary. V těchto případech jsou dochovány opět ražby bez letopočtu.³⁷ To by zároveň naznačovalo, že počátek ražby Dietrichštejnových mincí je možno posunout nejméně do října roku 1609.

•••••

³¹ SEJBAL, Jiří: *Dějiny peněz na Moravě*, Brno 1979, s. 78.

³² SUCHOMEL, D. – VIDEMAN, J.: *Mincovníctví*, katalogová část.

³³ ZAOpO, fond AO.

³⁴ ZAOpO, fond AO, karton 1840, inv. č. 4555, fol. 7r, v.; ŠEFČÍK, Erich: *Historie těšínského mincování*, in: *Folia numismatica* 2, Brno 1987, s. 3; KRÍŽEK, František: *K mincovnictví biskupů a arcibiskupů olomouckých (1607–1948)*, in: *Zprávy muzea Kroměřížska*, 1991/3, s. 10 – (zde chybně Valentin Zeuss); BALATKOVÁ, Jitka: *Nejen knihy, nýbrž i archiválie...*, in: *Ročenka Státního okresního archivu Olomouc* 3 (22), 1994, s. 255.

³⁵ ...wir ewren weitteufigern Discurs unsrer angerichten muntz halber voll eingenommen...

³⁶ KRÍŽEK, František: *Instrukce z 1. 3. 1592 pro pražského mincmistra Lazara Erckra ze Schreckenfelsu*, in: *Num. sborník* 7. 1962, s. 229–241; ZAOpO, fond AO, karton 1840, inv. č. 4554.

³⁷ ...was aber die Sorten unserer muntze es sey halbpätzen oder drei kreutzer belangett...: das uns gleich dreikreutzer zuemuntzen sind als zweikreutzer nur das dieselben an Schrott und Khorn sein Rechtmessigen werth haben...

- Tabulka ražeb olomouckého biskupa Františka kardinála z Dietrichštejna z období počátku jeho mincovní činnosti 1609–1616

nominál/rok	1609	1611	1613	1614	1616
1/2 krejcar (trojník, 3haléř)			x, *	x, +	x, +
krejcar (šesták, 6haléř)		x, *			
2krejcar (půlpác)	x, *				
3krejcar (groš)	x, *		x, *	x, +	x, +
1/2 tolar					x, *
tolar		x, *		x, *	x, *
široký tolar		x			x
1/4 dukát					x, +
dukát		x, *			

Vysvětlivky (k dochovaným ražbám použit katalog biskupských ražeb): x – v daném roce písemně doložené nominály; + – ražby dochované s příslušným letopočtem; * – ražby daného nominálu dochované bez letopočtu.

Z téhož roku pochází ještě list z 27. prosince 1609 adresovaný Karlu z Liechtenštejna a.³⁸ Tomu Dietrichštejn doporučoval Jana Vogta z Kolína (zmiňuje se u něj, že v pražské mincovně působil přes dvacet let).³⁹ Dietrichštejn dále uvádí, že jemu samotnému jej za mincmistra doporučil Lazar Henneke l n mladší. Tím byl zřejmě míněn bankéř Lazar Henckel mladší z Donnersmarcku, který v té době žil v Praze.⁴⁰ Zajímavou zmínkou je však věta, kde Dietrichštejn uvádí, že již v době, kdy mu byl Vogt doporučován, měl mincovnu dostatečně personálně zabezpečenou.⁴¹ To by potvrzovalo skutečnost, že mincovna v Kroměříži plně fungovala již nejpozději v říjnu 1609.

Na závěr ještě drobnost k mincmistru Albrechtovi a jeho podvodům v roce 1614, neboť list z 25. února 1614 není jediný, který se k této události dochoval.⁴² Předcházel mu nejméně list z 12. ledna, kde Dietrichštejn nařizuje svému vicekancléři Valentinu Laubanovi, aby pozorně dohlížel na vardajna a mincmistra při nové ražbě tříkrejcarů.⁴³ Pod ztrátou hrdla a přísné nemilosti se mají držet stanoveného poměru 9 na 1 lot.⁴⁴ Následuje známý rozezlený list z 25. února. Po něm však přichází ještě další ze 7. března opět Valentinu Laubanovi, kde se mluví o ponížené žádosti mincmistra.⁴⁵ Dietrichštejn sice uvádí, že jeho chyba je pro další práci neodpustitelná, ale jinak mu ji v podstatě promíjí a nařizuje dokonce, aby mu bylo vyplaceno 109 rýnských za mincovní nářadí a novou minci. To také vysvětluje výše uvedených 50 rýnských propuštěnému mincmistrovi za razidla zanechaná v mincovně v zmíněném účtu z 21. března v knize počtů. Účet samotný se totiž značně nelogicky staví k únorovému listu.⁴⁶ Zároveň je tím opět potvrzeno, že mincmistrem byl skutečně Albrecht.

•••••

³⁸ ZAOpo, fond AO, karton 11, list z 27.12.1609.

³⁹ NOHEJLOVÁ, Em.: *Z příběhů*, s. 63; FRIEDENSBURG, F.: *Schlesiens neuere Münzgeschichte*, Wroclaw 1899, s. 81.

⁴⁰ JANÁČEK, Josef: *Rudolf II. a jeho doba*, Praha 1987, s. 429.

⁴¹ ...wan wir dan bei unserm Muntzwesen alhier zuvor mit Leutten genuesamb versehen...

⁴² ZAOpo, fond AO, karton 13, list 25.2.1614.

⁴³ Tamtéž, list 12.1.1614.

⁴⁴ ...gewicht zuheltten als allein 9 auff ein loth.

⁴⁵ ZAOpo, fond AO, karton 13, list ze 7. 3. 1614.

⁴⁶ ZAOpo, fond AO, karton 1812, inv. č. 3953, sign. C 11, fol. 49r.

Pokud se jedná o vardajna, neměl v tomto případě nejspíše s podvody v mincování nic společného. List z 25. února sice mluví o tom, že má být uvězněn, ale zároveň se zde uvádí, že jinak může být stále zajímavý (tj. jako vardajn). Březnový list zase zmiňuje, že se od doby, kdy v mincovně začal působit, vždy příkladně choval. V listu se dále mluví o nějakém Danielovi a děkanu, což zní ale z pohledu mincování poněkud nelogicky. Vardajnovu problému zde předchází nejmeně list z 20. února.⁴⁷ Mluví se v něm o vardajnově dceři, se kterou měl poměr jistý Daniel Graf, a ta s ním již pravděpodobně čekala dítě. Biskup totiž píše, že pokud to vardajnově dceři tělesný stav dovolí, může je zmíněný kroměřížský děkan oddat.

Vardajnova dcera byla nejspíše ve vysokém stupni těhotenství, když se vardajn snažil celou věc vyřešit. Zřejmě se obrátil na kroměřížského děkana, aby je oddal, ale ten celou věc nahlásil biskupu Dietrichštejnovi. Evidentně se jednalo o situaci, kdy byl již ke sňatku nutný biskupský dispens, a ten se vardajn pokusil obejít (pokud ovšem Daniel navíc nebyl s vardajnovou dcerou v nižším stupni příbuzenského poměru). Ostatně hned po sňatku měl být až do dalšího biskupova rozhodnutí uvězněn i Daniel.

Tím, že se celá záležitost shodou okolností odehrávala v době odhalení podvodů mincmistra Albrechta a v únorovém listu k věci nebylo nic řečeno, byla spojena s mincovními podvody, ač se jich vůbec netýkala. Vzhledem ke kladnému hodnocení vardajnovy práce, ale zřejmě v mincovně působil dále, ač si nejspíše odseděl nějaký trest. Jeho jméno však v celé záležitosti ani jednou nepadlo, takže prozatím stále zůstává záhadou.

Dietrichštejn ovšem po propuštění Albrechta bez mincmistra dlouho nebyl. Je sice těžké tvrdit, že jej získal hned na konci února roku 1614, kdy již bylo jasné, že Albrecht bude propuštěn, ale nejpozději v dubnu tomu tak bylo. Dokazují to nejmeně dva listy. V prvním z nich colmistru Štefanu Wintmberskému z Habří, který je psaný z Mikulova 13. dubna 1614, se píše, aby colmistr za biskupem z Kroměříže přijel spolu s mincmistrem. Podruhé je mincmistr zmiňován v listu Valentinu Laubanovi 24. dubna 1614, kde Dietrichštejn uvádí, že o všech věcech, které se týkají mincování se již s mincmistrem dohodl.⁴⁸ To by tedy mohl být mincmistr, který pro Dietrichštejna pracoval v období 1614–1617, než byl přijat mincmistr Hans Pec z, ale prozatím není známo, kdo jím vlastně byl.

.....

Zu den Anfängen der Münztätigkeit des Kardinals Franz von Dietrichstein, Bischofs von Olmütz

Dem Bischof von Olmütz (Olomouc) Franz Kardinal von Dietrichstein wurde im Jahr 1608 das erneuerte Privilegium der Münzprägung erteilt, das vielleicht schon seit dem 11. Jahrhundert den Bischöfen von Olmütz gehörte. Die bisher ältesten Belege über die Münzprägung von Franz Kardinal von Dietrichstein stammen aber aus dem Ende des Jahres 1613.

In der letzten Zeit wurden aber Belege gefunden, die darüber zeugen, dass die Münzen schon seit dem Jahr 1609 geprägt wurden. Aus dem Zeitraum 1609–1613 wurden aufgrund der schriftlichen Quellen die folgenden Nominalwerte nachgewiesen: Halbkreuzer, Kreuzer, Zweikreuzer, Dreikreuzer, Taler, Vierteldukaten und Dukaten.

Übersetzt von B. Vančura

.....

⁴⁷ ZAOpO, fond AO, karton 13, list 20. 2. 1614.

⁴⁸ ZAOpO, fond AO, karton 13, listy ze 13. a 24. 4. 1614.

materiály

Vzácná varianta pražského groše Karla IV.

.....

Václav Pinta

Chtěl bych seznámit širší numismatickou veřejnost s dosud neznámou variantou pražského groše Karla IV. Tato mince byla vydražena v jedné z pražských aukcí ČNS a již její dosažená cena dokládá, že vzbudila mezi sběrateli značný zájem. Neunikla ani mé pozornosti vzhledem k tomu, že se zabývám již čtvrt století studiem Karlových grošů.

Pražský groš má průměr 29 mm. Jeho povrch je otřelý, popraskaný a drobně vylámaný. Přesto tato ražba dosahuje až překvapivě vysokou hmotnost 3,6 g. Obsah stříbra nebyl zjišťován.

• Čechy, Karel IV. (1346–1378), pražský groš z let 1346/48

Z hlediska ikonografie lze tento pražský groš bezpečně zařadit mezi nejstarší groše Karla IV., tedy do skupiny I. typu,¹ ražené v letech 1346–48. Lící strana s obrazem korunního tvoru a rozdělovacím znaménkem – kroužkem – mezi KAROLVS PRIMVS, je stejně typická jako rubní, s robustnější, poněkud esovitě nahrbenou postavou lva, který se v této podobě objevuje i na posledních emisích Janových grošů. Kresba lva má ale některé drobné ikonografické odlišnosti. Nejpodstatnějším rozdílem jsou chybějící zuby v tlamě lva. Nápadné je však hlavně znaménko v rozvětvení ocasu lva, popisované některými autory jako půllilie.² Na některých Karlových groších byly ale dosud objeveny pouze dvě značky. Kroužek se stopkou a trojlíst (křížek).³ Velice vzácně se v této I. skupině vyskytují také groše, které prokazatelně žádnou značku nemají. Vyslovil jsem názor,⁴ že „tajná znaménka“ mohla označovat pražské groše, které vznikly v jiné než kutnohorské mincovně. V této souvislosti se nabízí otázka, zda-li právě tato značka může znamenat bodlinu, jeden z možných překladů názvu místa Kremsinger, kde údajně pracovala dosud sporná přísečnická mincovna.

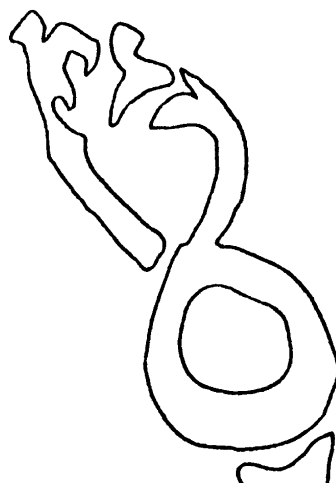
.....

¹ PINTA, Václav: *Studie o chronologii pražských grošů Karla IV. z let 1346–1378*, Num. listy 26, 1971, s. 71–80; TÝŽ: *Pražské groše Karla IV. (1346–1378)*. ČNS pob. Chomutov, 1999.

² HÁNA, Jiří: *Rubní značky pražských grošů*, Plzeň 1998; TÝŽ: *Rubní značky pražských grošů a zajímavá varianta pražského groše Václava IV.*, Num. listy 54, 1999, s. 1–8.

³ PINTA, Václav: *Tak zvané „tajné znamení“ na pražských groších Karla IV.*, Num. listy 29, 1974, s. 22–25.

⁴ PINTA, Václav: *Ražby přísečnické mincovny?* Num. listy 54, 1999, s. 56–57.

• Kresba detailu lvího ocasu

• Detail ocasu lva se „znaménkem“ na pražském groši Karla IV.

I když je tato hypotéza lákavá, myslím, že vznik a význam tohoto obrazce musíme hledat v něčem daleko prostším. Domnívám se, že znaménko je pouhou nepřesně umístěnou stopou puncu v razidle, která zůstala nepropojena s koncem ocasu a měla pravděpodobně tvořit základ chomáče chlupů běžně znázorňovaného třemi výčnělky. Pro tuto verzi svědčí skutečnost, že ani svazek chlupů v protilehlém zakončení ocasu není též ideálně zobrazen, což mohla obdobně způsobit nepřesnost práce s puncem. Zatím ale neznám žádný další porovnávací numismatický materiál, který by pomohl tuto problematiku dořešit. V této souvislosti bych chtěl připomenout velký význam nálezových celků mincí, které mají nenahraditelnou badatelskou hodnotu.

Nový pohled zaměřený i na technologii grošové ražby, hlavně zhotovování razicích kolků, lze očekávat v připravované publikaci PhDr. Dagmar Vorlové.⁵ Její precizně zpracovaný rozbor významného nálezu jistě přinese nové světlo i do těchto dosud temných stránek našeho poznání středověkého mincovnictví.

•••••

Eine rare Variante des Groschen von Karl IV.

Der Autor veröffentlicht den Prager Groschen von Karl IV. (1346 – 1378) aus den Jahren 1346/48 und macht auf das Zeichen in der Verzweigung des Löwenschwanzes aufmerksam, das als Halblilie interpretiert wird. Er legt die verlockende Hypothese vor, dass dieses Zeichen vielleicht die Abbildung eines Stachels ist und dass es im Zusammenhang mit dem Ort Kremsiger steht, wo angeblich die noch umstrittene Münzstätte von Přisečnice arbeitete. Für die eindeutige Stellungnahme fehlt dem Autor jedoch das Vergleichsmaterial. Nach dem Autor ist es daher wahrscheinlicher, dass das „Zeichen“ eine ungenau angeordnete Punze der Abbildung des Löwenschwanzes ist.

Übersetzt von B. Vančura

•••••

⁵ Přednáška autorky *Mincování prvních Lucemburků ve výpovědi grošového nálezu z Hradce Králové*, proslovena v numismatickém cyklu k 700. výročí zaražení pražského groše v Národním muzeu dne 2. 5. 2000.

Z korespondence numismatika

JUDr. K. Turnwalda s prof. Karlem Škorpilem

.....

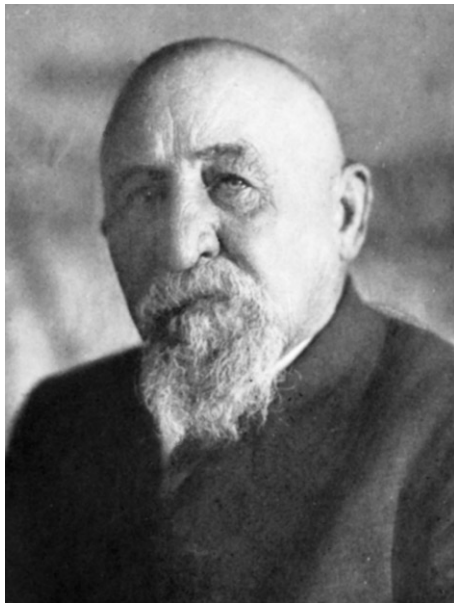
Ludvík Skružný

Životní výročí prof. Karla Škorpila (15. 7. 1859 ve Vysokém Mýtě – 10. 3. 1944 v Sofii) v roce 1999,¹ kdy jsme si připomněli 140. let od narození a 55 roků od smrti tohoto spoluzakladatele bulharské archeologie, paleografie, etnografie a muzeologie, mě přivedlo k myšlence zveřejnit z jeho pozůstalosti dopisy, týkající se numismatiky, které se mi podařilo nalézt v roce 1985 ve vědeckém archivu Bulharské akademie věd v Sofii.

Jsou to dva dopisy numismatika JUDr. Kristiána Turnwalda, datované 1. února a 21. března 1932 a zachovaný koncept odpovědi prof. Karla Škorpila na první z Turnwaldových dopisů.

• JUDr. Kristián Turnwald ve 30. letech 20. století
/ Archiv numismatického oddělení NMI

• Prof. Karel Škorpil / * Vysoké Mýto 1859 † Sofia 1944

Škorpilův koncept, který má datum 6. 3. 1932, je zajímavý nejen z hlediska numismatiky, ale i tím, že v něm pisatel uvedl přesné datum založení muzejní síně ve Varně – **rok 1888**. V li-

.....

¹ Zpráva o konferenci SKRUŽNÝ, L.: VII. letní vědecké setkání Varna 99, Český lid 1999, s. 273–275. Referáty z konference vyšly ve sborníku: *Kulturnata integracia meždu čechi i balgari v evropejskata integracia. Materiali ot VII ljet-na naučna srešta Varna 25–27 juni 1999 g.* Sofia-Obština 2000, 250 str.

teratuře byl dosud uváděn jak rok 1887, tak i rok 1888.² Vycházelo se přitom z faktu, že prof. Karel Škorpil působil v době založení muzejní síně na chlapeckém gymnáziu ve Varně, a to bylo ve školním roce 1887/1888.

Ze vzájemné korespondence prof. K. Škorpila a JUDr. K. Turnwalda otiskují:

Dopis JUDr. K. Turnwalda z 1. února 1932

Dopis je napsán na psacím stroji na hlavičkovém papíře s pětirádkovým tištěným textem v levém horním rohu:

ADVOKÁT

JUDr. KRISTIAN TURNWALD

PRAHA XVI. – SMÍCHOV, PETŘÍNSKÁ 3.

TELEFON 45 414

ÚŘEDNÍ HODINY 8–12, 2–5^{1/2}

Vážený pán

pan prof. Karel Škorpil,

VARNA.

V Praze, dne 1. února 1932.

Velevážený pane profesore!

Lituji nesmírně, že teprve z denního tisku pražského mi bylo dopřáno dozvědět se o Vašem věhlasném působení v oboru historie v městě Varně, tak často navštěvovaném Vašimi rodáky z ČSR, zvláště v letních měsících.

Jsem numismatikem, a jako takový osmělil jsem se obrátit se na Vás tímto dopisem, jehož vlastním účelem jest opatření si té cti a navázání styků pražských numismatiků s Varnou. Pan kons.(ul) Mušmov v Sofii jest sice korespondujícím členem Numismatické Společnosti Československé v Praze, avšak kromě zasílání svých publikací nestojí s námi v žádném bližším styku, takže Bulharsko, země numismatiky tak zajímavá jako málokterá jiná, ať z dob antiky nebo středověku, jest nám zde do jisté míry dosti cizí. V Bulharsku nevychází žádný zvláštní numismatický časopis, takže také tu chybí jakékoliv informace.

Z čsl. numismatiků téměř nikdo Bulharsko nenavštěvuje, až na jednoho našeho člena, p. Ing. Vejvodu, který si do Bulharska několikrát zajel a zájezdy do této země vřele doporučil. Já sám jsem r. 1922 podnikl krásnou šestinedělní cestu po Sedmíhradsku. Tehdy jsem teprve začal mince sbírat. Jak bych byl býval šťasten, když bych býval lépe informován tenkrát o tajích numismatiky! Rozhodně bych byl místo toho jel do Bulharska, slynoucího starými mincemi, a v první řadě do Varny, na numismatické nálezy prý přebohaté.

Letos mi z rodinných důvodů nebude možno jeti do ciziny, ale příštího roku jsem se rozhodl podniknouti malou cestu po jihovýchodu Evropy.

Při této příležitosti si však dovoluji zdvořilý dotaz rázu čistě theoretického; doufám, že mi laskavě prominete mou všetečnost, ale považuji jej za svou povinnost jakožto člen naší společnosti, která si chce dobýt ve vědeckém světě místa západoevropské úrovně, a mohu říci, že se jí to také daří. A doufám, že mi neodepřete své podpory. Nuže: zabývá se také pod Vaší skvělou správou se nalézající museum ve Varně vědou numismatickou? Zajisté že ano! Rovněž správa

•••••

² Většina bulharských autorů uvádí rok založení muzea ve školním roce 1887/1888, menší počet autorů spojuje se založením muzea rok **1887**, např.: SLAVOVA, S.: *Archeologičesko družestvo v grad Varna. Kratka istoričeska spirka*, Varna- Okražen derzaven archiv, ot 6. XII. 1958 (strojopis), s. 1; GOČEV, I.A. V.: *Karel Škorpil bālgarskata archeologičeska nauka (po slučaj 25 godini ot smārtta mu – 10 mart 1944 godina. Narodno delo ot 11. III. 1969; Dējiny československo-bulharských vztahů, Praha-Academia 1980, s. 139.*

ADVOKÁT
JUDr. KRISTIAN TURNWALD,
PRAHA XVI.-SMÍCHOV, PETŘÍNSKÁ 3.
TELEFON 45.414
Úřední hodiny 8—12, 2—5 1/2

V Praze, dne 21. března 1932.

Velevážený pane řediteli:

Přijměte můj nejsrdečnější dík za Vaš ct.přípis ze 6/III 1932, jakož i mou úplnou omůvku za můj předcházející dopis, jehož obsahem jsem se velmi značně blámoval, ač nebyla vina zcela na mé straně. Teprve po odeslání mého prvního dopisu ve ~~xxxx~~ volné chvíli informoval jsem se v literatuře o bohatosti kulturního života v Bulharsku hlavně právě díky českým pracovníkům, a na prvním místě stojíte Vy se svým zesnulým panem bratrem.

Mezi tou dobou byl aspoň částečně odčiněn stesk pražských numismatiků tím, že pan kons. Mušmov ze Sofie uveřejnil v Čs. numismatickém časopise velký nález mincí z okolí Trnova, který obsahoval také mnoho mincí českých a slezských. Doufám tedy, že i z Varny v dohledné době dojdou zajímavé zprávy z oboru numismatiky. Pana Zapřetala neznám, za to ale se velmi často setkám s p. prof. drem Saláčem. O bohatých nálezech bulharských vím z francouzských numismatických časopisů. Kéž by další nálezy byly uveřejňovány v Praze, která si to nyní jistě zaslouží.

- 1. strana dopisu JUDr. K. Turnwalda prof. K. Škorpilovi ze dne 21. 3. 1932

musea sbírá a registruje nálezy mincí řeckých, barbarských, římských, byzantských, bulharských i orientálních. Kde se tyto popisy nálezů publikují? Kde vycházejí zprávy o případných nových nebo doposud neznámých druzích a variantách?

To jest právě mou snahou a účelem mého dopisu, abych přivedl Vaši vzácnou pozornost na náš Numismatický Časopis Československý, jenž vychází v Praze česky s obšírným německým a francouzským resumé. Uveřejňování zpráv o bulharských nálezech mincí bylo by také jedním z vhodných způsobů, kterým by se náš časopis dobře zavedl v Bulharsku. Jest skutečně velmi politování hodné, že jak numizmatičtí učenci i sběratelé z Bulharska a Jugoslávie nás úplně odmiňají, nevyhledávají styk s námi a se svými publikacemi chodí do Vídně a Paříže, ačkoliv bychom my v Praze totéž obstarali právě tak.

V Prahě křepu v době poslední (až na malé
výjimky dřívější) v různých arch. spř. a
v ulovcích, v... patři i munismatice.
Velevaru pane
Ill. L. Kristian Turnwald
Praha XVI. Smíchov
Petrinova 3.
6. III
1932

Velevaru pane doktoro,
Váš dopis jsem dostal, ale a odpustit
že Vám, následkem práce křepu, nyní odpovím.
Nepsem munismatice ~~odpovím~~ a práci
munismatice. Jde mi velmi přepřít
bude-li moci v práci ~~byti~~ české vědy
práci munismatice. Je jsem pruvřem
členem munismatice společnosti (v
Prahě); munismatice publikaci
Jižní a jmenovitě vědecká oblast
je velmi zájmu v této hlavní práci a je
střediskem je Vědecké Muzeum založené roku
v r. 1888, je zájmu i svých malých munism.

Dopis, který jsem dostal, je velmi zajímavý a jsem velmi rád, že jsem ho dostal. Váš dopis jsem dostal, ale a odpustit, že Vám, následkem práce křepu, nyní odpovím. Nepsem munismatice odpovím a práci munismatice. Jde mi velmi přepřít, bude-li moci v práci české vědy práci munismatice. Je jsem pruvřem členem munismatice společnosti (v Praze); munismatice publikaci Jižní a jmenovitě vědecká oblast je velmi zájmu v této hlavní práci a je střediskem je Vědecké Muzeum založené roku v r. 1888, je zájmu i svých malých munism.

• Z konceptu dopisu prof. K. Škorčila JUDr. K. Turnwaldovi ze dne 6. 3. 1932

Jak jiné jsou poměry např. v entomologii, kde jsou naše obapolné styky nadměru čilé a srdečné. Vím to od svých známých, bývalých to spolužáků nebo kamarádů.

Prosim, abyste se, vážený pane profesore, nehněval, obtěžuji-li Vás těmito svými úvahami.

Myslím to dobře a dívejte se na věc s mého hlediska. Není asi vyloučeno, že i Vaše hledisko bude shodné s mým.

Neznám bohužel poměrů v Bulharsku z vlastní zkušenosti. Nevím zda je tam mnoho sběratelů mincí. Asi nikoliv, neboť by jistě byli utvořili svou společnost, jako např. v Rumunsku. Vždyť ani Jugoslávie nemá žádné numismatické organizace. Je to ale škoda ideální i hmotná. Proto vítám tuto se mi náhodou naskytuvší příležitost, které se hned chápu a Vám píši. Budete snad pro mě úsilí mítí lepší pochopení nežli jiní tamní učenci, kteří jsou přímo tamními lidmi. Vy jste asi k tamní zemi přirostl a jistě přilnul. To si dovedu dobře představit. Avšak, že pocházíte ze střední Evropy, zachoval jste si lepší rozhled. Proto s tím větší nadějí obracím se na Vás a prosím, abyste si můj námět na spolupráci uvážil a mně podal laskavě zprávu, jak na věc nazíráte, abych mohl našim pánům o věci referovati. I my zde bojujeme při vydávání vědeckých prací s finančními obtížemi, ale při dobré vůli jde všechno.

Očekávám tudíž Vaše ctěné zprávy, poroučím se Vám v dokonalé úctě oddaný
podpis /Dr. K. Turnwald./

Koncept dopisu prof. K. Škorpila z 6. března 1932

Dopis je psán perem.

JUDr. Kristián Turnwald
Praha XVI. – Smíchov
Petřínská 3.

6. III.
1932

Velevážený pane doktore,

Váš dopis jsem obdržel, a odpusťte, že Vám, následkem velké práce teprve nyní odpovídám. Bude mi velmi příjemným budu-li moci v něčem býti užitečným české vědecké práci numismatické. Byl jsem jmenován členem numismatické společnosti rumunské (v Bukurešti).

Bulharsko a jmenovitě černomořská oblast, v které hlavně pracuji a již střediskem je Varnenské museum, založené mnou v roce 1888,³ jest zajímavým svými nálezy numism. (atickými).

Před 2 roky byl zde učiněn dosud největší známý nález stříbrných mincí římských I.- I/2 III st. po Kr. v počtu as 120000 kusů, z nichž přes 12000 jsme získali pro naše museum a as 80000 pro Sof.(ijské) Nár.(odní) Mus..(eum).

Sem zajíždí p. Zapletal, Čech víc jako spekulant, k získání mincí; pro muzeum české sbíral zde po dva roky i p. prof. Salač.

Varnenské Museum má numismatickou sbírku čítající as 15000 kusů z různých dob. Pro nás jsou důležité mince ražené v těchto krajinách autonomi císařské. Zvláštního specialistu numismatika nemáme, sbírku musea vedu sám. Museum, které nemá dnes žádné podpory peněžité, nemůže si dopřát zvláštních publikací.

Byl bych hotov dokud stačí k tomu mé num.(ismatické) vědomosti i čas Vám zasílati materiál o nálezech v našem rayonu.

Nedivte se, že bulharští a jihoslov.(anští) pracovníci se utíkají do Vídně a Paříže, neb v Čechách seriózně se vydává teprve v době po osvobození 1918. Sám jsem zasílal své práce do něm.(eckých) i ruských publikací poněvadž v době kdy jsem přišel do Bulh.(arska) před 50 lety

•••••

³ Až dosud jediným pramenem, který spojoval založení muzejní síně v jedné místnosti chlapeckého gymnázia ve Varně s rokem 1888 byla encyklopedie: *Enciklopedija Bălgarija I*, Sofija 1978, s. 595. Nyní nalézáme svědectví v dopise jednoho ze zakladatelů. Muzeum tehdy založil prof. K. Škorpil společně s kolegy, gymnazijními profesory A. Jevatovem a Ch. Chenkovem.

v Čechách odborných časopisů vůbec nebylo a teprve nyní se otvírají nové brány pro vědeckou práci v Čechách.

Text psaný perem pokračuje na první straně dopisu nad datem a na pravém horním okraji na úrovni adresátovy adresy:

V Bulh.(arsku) teprve v době poslední (až na malé výminky z dřívějšíka) se organizují archeol.(ogické) spolky i utvořen svaz, v (oborech, kterým ?) patří i numismatika.

V naději, že se sblížíme ku prospěchu české věci zůstávám Vám oddaný

Dopis JUDr. K. Turnwalda z 21. března 1932

Dopis je napsán na psacím stroji na hlavičkovém papíře s pětiřádkovým tištěným textem v levém horním rohu:

ADVOKÁT

JUDr. KRISTIAN TURNWALD

PRAHA XVI. – SMÍCHOV, PETŘÍNSKÁ 3.

TELEFON 45 414

V Praze dne 21. března 1932.

ÚŘEDNÍ HODINY 8–12, 2–5^{1/2}

Vážený pane řediteli!

Přijměte můj nejsrdečnější dík za váš ct..(ěný) přepis ze 6/III. 1932, jakož i mou úplnou omluvu za můj předcházející dopis, jehož obsahem jsem se velmi značně blamoval, ač nebyla vina zcela na mé straně. Teprve po odeslání mého prvního dopisu ve volné chvíli informoval jsem se v literatuře o bohatosti kulturního života v Bulharsku hlavně právě díky českým pracovníkům, a na prvním místě stojíte Vy se svým zesnulým panem bratrem.

Mezi tou dobou byl aspoň částečně odčiněn stesk pražských numismatiků tím, že pan kons.(ul) Mušmov ze Sofie uveřejnil v Čsl. numismatickém časopise velký nález mincí z okolí Trnova, který obsahoval také mnoho mincí českých a slezských. Doufám tedy, že i z Varny v dohledné době dojdou zajímavé zprávy z oboru numismatiky. Pana Zapletala neznám, za to ale se velmi často stýkám s p. prof. drem Salačem. O bohatých nálezech bulharských vím z francouzských numismatických časopisů.

Kéž by další nálezy byly uveřejňovány v Praze, která si to nyní jistě zaslouží.

Následná stránka dopisu s podpisem JUDr. K. Turnwalda chybí.

Snad se v pozůstalosti JUDr. Kristiána Turnwalda nalezne dopis prof. Karla Škorpila ze dne 6. března 1932 a není vyloučeno, že existuje korespondence i s dalšími českými numismatiky a archeology, např. prof. Josefem Ladislavem Píčem a prof. PhDr. Antonínem Salačem, se kterými byl Škorpil v osobním kontaktu, případně s dalšími osobnostmi českého vědeckého a kulturního života.

•••••

Aus der Korrespondenz des Numismatikers JUDr. K. Turnwald mit Prof. K. Škorpil

Der Autor veröffentlicht zwei Briefe und ein Konzept des Briefs des Numismatikers K. Turnwald mit Prof. K. Škorpil, die er im wissenschaftlichen Archiv der Bulgarischen Akademie der Wissenschaften in Sofia im Jahr 1985 gefunden hat. Die Korrespondenz ist aus dem Jahr 1932 und sie dokumentiert die Bemühungen der Numismatischen Gesellschaft der Tschechoslowakei um die Anknüpfung der Kontakte mit den bulgarischen Numismatikern. Als eine geeignete Weise solcher Kontakte wird die Veröffentlichung der Informationen über die Funde aus Bulgarien in der regelmässig erscheinenden Numismatischen Zeitschrift der Tschechoslowakei betrachtet.

Übersetzt von B. Vančura

Nález listiny z roku 1700 v makovici kostela sv. Jiljí ve Svitavách

Josef Paukert

Při opravě kostela sv. Jiljí ve Svitavách byly dne 27. srpna 1884 objeveny v makovici věže 3 listiny z let 1700, 1734 a 1840. Nejstarší listina byla sice již publikována ve vlastivědném časopise lokálního významu *Mitteilungen zur Volkskunde des Schönhengster Landes* 15, 1920, s. 70–75, ale pozornosti numismatické veřejnosti zřejmě unikly některé cenové údaje, v listině obsažené. Proto považuji za vhodné znovu je uvést.

Listina z roku 1700 je psána archaickou němčinou a po věcné stránce je na několika místech nejasná. Vedle hrubého vyličení současných politických poměrů (války s Turky a s Francií) je v listině podrobný výčet arcibiskupských olomouckých úředníků, místního duchovenstva jak ve Svitavách, tak i v okolí, městského zastupitelstva a představitelů svitavských cechů, dále seznam relikvií ukládaných do opraveného kostela a výčet městských osobností.

Z numismatického hlediska jsou zajímavé v listině uváděné kursy oběžných mincí:

kremnický dukát	4 zl 15 kr	jiný dukát	4 zl
císařský říšský tolar	2 zl 6 kr	obyčejný tolar	2 zl 1/2 kr
říšský tolar	1 zl	1/4 říšského tolaru	30 kr
5 grošů	17 kr	2 groše	7 kr
groš	3 kr	poltura	1 až 1 1/2 kr

Dále platily grešle a půlkrejcarý. Biskupská mince měla ve všech družích stejnou hodnotu jako císařská. Na 100 zl grošů bylo ažio 5 zl a na 100 zl polské mince 6 zl.

Po celá uplynulá léta byla mezi lidem velká nouze, měrice žita byla za 3 zl 30 kr, věrtel za 1 zl 45 kr. Potom stoupla cena na 4 zl za měřici a 8 zl za korec a tato dražota trvala 9 let.¹ Po žních roku 1700 stála měrice žita 2 zl 24 kr, měrice ječmene též 2 zl 24 kr a měrice ovsa 2 zl. Jednokrejcarový chléb vážil 9 lotů (157,5 g), jednogrošový 27 lotů (475,5 g). Sud piva stál 4 zl 30 kr,² pšeničný slad 30 zl.³ Máz starého vína 18, 20, 24 kr, máz nového vína („*der heurige*“) 9, 10, 12 kr, máz pšeničného piva 1 nebo 1 a 1/2 kr.

Město Svitavy trpělo také během tureckých válek po 17 let četnými kontribucemi při průtazích vojska. Platilo se:

z jednoho komínu (=domu)	6 zl		
daň z hlavy	– měšťan 1 zl 30 kr	– žena 45 kr	– dítě 21 1/2 kr
z 1000 zl jmění	10 zl		

Kontribucemi byly prostředky chudších obyvatel vyčerpány.

K historii stavby věže uvádí listina, že z iniciativy místního děkana a primátora povolil olomoucký prelát Ferdinand von Schroffenheimd reskriptem z 11. ledna 1700 demolici 4 domů a ve městě stojící myslivny a odpuštění důchodů z těchto staveb. Za dřevo potřebné ke stavbě mu-

¹ Tato partie je v listině poněkud nejasná, a proto uvádím její doslovné znění: „*Durch ganze 10 Jahr war unter den leuthen eine grosse Armuth dass der Metzen Korn pr. 3 fl 30 das Viertel pr. 1 fl 45. Nun aber ist der Metzen auff 4 fl, Scheffel auff 8 fl komben undt diese grosse Teuerung gantze 9 Jahr Gewährret.*“

² V listině asi chybně uvedeno *Maas Bier 4 fl 30*.

³ V listině „*Maltz aus Puchwaitz 30 fl*“ bez udání míry.

selo město zaplatit 55 zl důchodkovému úřadu v Mírově. Protože církevní prostředky na stavbu věže nebyly, přispívali jedním krejcarem⁴ po celý rok obyvatelé Svitav (82 měšťanů, 69 soudců nebo domkářů, 164 obyvatel předměstí, tedy celkem 315 osob) včetně obyvatel celé farnosti svitavské (počet neuveden). S velkou námahou byla stavba věže ukončena 31. srpna 1700 odpoledne. Publikovaná listina tedy zpřesňuje vystavění věže k roku 1700 oproti dosud udávanému termínu kolem 1600.⁵

.....

Der Fund einer Urkunde aus dem Jahre 1700 in dem Turmkopf der Egidikirche in der Stadt Svitavy

Bei den Reparaturarbeiten an der Egidikirche in Svitavy im Jahr 1884 wurden drei Urkunden gefunden. Die älteste stammt aus dem Jahre 1700, sie ist im archaischen Deutsch geschrieben und sie enthält interessante Preisangaben, die bisher der Aufmerksamkeit entgangen sind. Der Autor veröffentlicht diese Preisangaben einschliesslich der Kurse der Umlaufmünzen. Die Urkunde wurde in *Mitteilungen zur Volkskunde des Schönhengster Landes* 15, 1920, S. 70–75, veröffentlicht.

Übersetzt von B. Vančura

Známka z doby totálního nasazení

.....

Zbyněk Likovský

Jedním z aktuálních problémů současnosti je odškodnění těch, kdo v době druhé světové války byli donuceni pracovat v nacistickém Německu, případně v dalších Němci okupovaných zemích, často za nelidských podmínek. K upomínkám na tuto dobu náleží i zde vyobrazená známka. Její líc nese dvouřádkový nápis **WBB 284**, rub je hladký. Byla zhotovena ze zinku, či slitiny obsahující převážně zinek, má průměr 29,8 mm, nahoře otvor průměru 4,0 mm, váží 7,4 g. WBB označuje vydavatele, firmu Wiener Brückenbau A. G., Wien X, Hardtmuthgasse 131–135 a byla vydána v roce 1943.

O tom, jak tato ražba sloužila, víme z vyprávění pana Václava Rathouského, dnes kronikáře města Opočna v okrese Rychnov nad Kněžnou, který si ji přivezl jako památku. Každý z těch, kdo u firmy Wiener Brückenbau pracovali, dostal plynovou masku a identifikační známku; jejich čísla se shodovala. Nešlo však o osobní číslo pracovníka – to bylo v případě pana V. Rathouského 1165. Zřejmě tedy existoval zvláštní, samostatný seznam identifikačních čísel pracovníků, snad pro jednotlivé závody (kromě podniku v X. okrese, odkud tato známka pochází, měla firma Wiener Brückenbau závody ještě v XX. a XXV. okrese). Nošení známek, zavěšených na krku, bylo povinné. Známky, navlečené na kovovém kroužku, a ten na pletenou textilní tkanici délky asi 80 cm, měly sloužit k identifikaci mrtvých po náletech.

Pan V. Rathouský v době pracovního nasazení ve Vídni v letech 1942 až 1945 zažil řadu náletů. Při dvou z nich byl zasypán v krytu – naštěstí však jeho známka svůj úkol nesplnila.

.....

⁴ Asi týdně, v listině není uvedeno. Bohužel není uveden ani celkový náklad na stavbu věže.

⁵ Srov. *Umělecké památky Čech* 3. Praha 1980.

■ nové medaile

Medaile na památku světového kulturního dědictví UNESCO – barokní sloup Nejsv. Trojice v Olomouci / L. Šindelář

Vyobrazení na 2. straně obálky

Olomouc – historické a kulturní středisko celé Moravy – se jistě může pochlubit celou řadou uměleckých památek, ale skutečným barokním skvostem je sloup Nejsvětější Trojice stojící na Horním náměstí poblíže radnice. Tento 35 metrů vysoký pískovcový monument není jen prostým zdobným sloupem, ale složitou figurální kompozicí postav světců majících vztah k patrociniím olomouckých kostelů, která se postupně zdvihá ke kolumnu zakončenému prokomponovaným sousoším Nejsvětější Trojice. Koncepti tohoto památníku navrhl architekt a kameník Václav Render (1669–1733), který také stavbu v roce 1716 zahájil a vedl několik let. Po jeho smrti se dokončení ujal olomoucký sochař Ondřej Zahner s dalšími mistry a pomník byl konečně roku 1754 dokončen.

Umělecká kvalita této památky našeho vrcholného baroka se odrazila v roce 2000 zapsáním do seznamu kulturního dědictví UNESCO jako 10. památka České republiky. V poslední době prošel monument generální restaurací, dne 31. srpna 2001 byl znovu vysvěcen olomouckým arcibiskupem Msgre Graubnerem a předán opět k obdivu veřejnosti. Zapsání do seznamu UNESCO a dokončení restauračních prací vedlo zastupitelstvo města Olomouce k rozhodnutí vydat k těmto událostem pamětní medaili. Organizační práce s vydáním medaile se ujala pobočka ČNS v Brně a výtvarný návrh zpracoval akad. malíř a medailér Lumír Šindelář, který má k baroknímu výtvarnému cítění velmi blízko. Medaile

o průměru 70 mm byla vydána v září 2001 a lze ji popsat následovně:

Av.: Kompoziční osou medailové plochy je zobrazení celého památníku na pozadí historického středu města se zdůrazněnými chrámovými objekty. Od vrcholu sloupu směřují šikmo dolů paprsky, na nichž je nápis SLOUP=NEJSVĚTĚJŠÍ=TROJICE=V OLOMOUCI. V dolní části jsou naznačeny pásy jednak s daty jeho realizace L.P. 1716 a L.P. 1754 a jednak se jmény umělců pracujících na sloupu SATTLER.RENDER=ZAHNER.FORSTNER. Konečně horní okraj medaile je zdoben heraldicky, vlevo moravskou orlicí, vpravo orlicí z olomouckého městského znaku.

Rv.: Ústředním motivem je bohatá figurální kompozice vrcholové partie sloupu s božskou Trojicí, kde je v patě medaile zakomponováno logo kulturního dědictví UNESCO s datem zapsání památky do seznamu 20=00. Okraje plochy jsou zdobeny oblaky s paprsky a nebeskými tělesy (vlevo srpkem měsíce a hvězdou, vpravo sluncem). Medaile je signována umělcem vpravo dole drobně ŠINDELÁŘ, vlevo 2000 L.P.

Medaili razila mincovna v Kremnici v různém provedení: pro Magistrát města Olomouce bylo vyraženo celkem 565 kusů, z toho 15 kusů ve stříbře (pouze pro reprezentační účely), 350 kusů v pískovaném patinovaném tombaku, 100 kusů v nepískovaném patinovaném tombaku a 100 kusů v nepískované patinované mědi pro veřejnost. Pro ČNS pobočku Brno bylo vyraženo dalších 30 kusů v pískované patinované mědi.

Mimoto všechny medaile mají na hraně vyražen nápis PRO PATRIMONIO MUNDI. 10., medaile pro sběratele mají k nápisu ještě přidáno ČNS . POB. BRNO.

J. Hrdý / foto M. Slaměník

Medaile královského
věnného města Vysoké
Mýto / L. Šindelář

Vyobrazení na 3. straně obálky

Úřad města Vysoké Mýto se rozhodl vydat čestnou udělovací a pamětní medaili, která by především zdůraznila starobylost tohoto královského věnného města založeného ve východních Čechách ve 13. století. Návrh akad. malíře a medailéra Lumíra Šindeláře z Prahy potom realizovala v roce 2001 Mincovna Kremnica š.p.

Av.: Plochu medaile vyplňuje tvář zakladatele města Přemysla Otakara II. en face tak, jak je zpodobněna Petrem Parléřem na králově hrobce v katedrále sv. Víta na Pražském hradě. U pravé tváře královny je umístěn heraldický český lev, jehož vzor je vzat také z této hrobky, u levé tváře je hlavní motiv z královny jezdecké pečetě. Na zvýšeném okraji medaile je opis PŘEMYSL OTAKAR II. ZALOŽIL L.P. 1262 KRÁLOVSKÉ VĚNNÉ MĚSTO VYSOKÉ MÝTO. Slova opisu jsou přerušována páskami paprštěitě směřujícími ke středu s příjmeními významných rodáků města, jimiž byli filolog a literární historik Alois V. ŠEMBERA, právní historik Hermenegild JIREČEK, kulturní pracovníci v Bulharsku Hermenegild a Karel ŠKORPILOVÉ, básník českého baroka Bedřich BRIDEL, historik umění Zdeněk WIRTH, zakladatel továrny na kočáry a karosárny (pozdější fy Karosa) Josef SODOMKA, klasický filolog Otmar VAŇORNÝ a dostihový jezdec kpt. Rudolf POPLER. Vpravo dole je drobně jméno umělce.

Rv.: Z náhledu je ztvárněn historický střed města s náměstím a okolními stavbami. V dolní části s Pražskou branou, v horní s Chocenskou věží (Karaska) a vpravo s gotickým chrámem sv. Vavřince. Uprostřed náměstí obklopen stromy je mariánský sloup z roku 1715. Při spodním okraji je starý

městský znak / okřídlený drak, při horním okraji nový znak z roku 1471 se sv. Jiřím probodávajícím draka. Nahoře na pásce název města VYSOKÉ MÝTO. Nad touto páskou a erbem je značení 19=ŠINDELÁŘ=87.

(Pozn.: tento revers byl již realizován na medaili Karla Šenka vydané pobočkou ČNS v Ústí nad Orlicí, a proto se jméno původního vydavatele objevuje i zde na dolním okraji reversu. Návrh byl však se svolením vydavatele a autora návrhu použit i na tuto městskou medaili).

Celkem bylo raženo 200 kusů medailí o průměru 70 mm, z toho v provedení patinovaný tombak 150 kusů a 50 kusů posříbřený tombak. Posříbřené medaile jsou určeny k reprezentačním účelům města a nejsou tedy prodejné, v patinovaném tombaku je lze získat u vydavatele.

J. Hrdý / foto M. Slaměník

Medaile Domu kultury
odborů v Jihlavě
/M. Vitanovský

Dům kultury zahájil svoji činnost v prosinci 1961. Jeho architektonické řešení je od manželů Machoninových a stavbou, která byla realizována v letech 1957 – 1961, byl pověřen tehdejší národní podnik Pozemní stavby Jihlava. Postupně se zde soustředila téměř veškerá kulturně vzdělávací činnost, a to nejen z regionu. Jeho prostorný divadelní sál využívá od roku 1979 i jihlavská pobočka České numismatické společnosti k pořádání svých numismatických aukcí. To byl také hlavní důvod spolupráce pobočky na vydání medaile ke čtyřicetileté činnosti DKO Jihlava.

Jejím autorem je akad. sochař a medailér Michal Vitanovský a ražena byla v Mincovně Kremnica. Medaile v bronzu

o průměru 60 mm byla vydána v počtu 200 kusů, ve stříbře bylo vyraženo pouze několik exemplářů. Převážná část ražby byla využita při oslavách ke čtyřiceti letům trvání i pro propagaci DKO Jihlava. Její menší množství je prostřednictvím pobočky distribuováno zájemcům z řad sběratelů.

Na lícní straně medaile je pohled na průčelí DKO, v dolní části znak města Jihlavy. Nahoře letopočty: 1961 a 2001, dole opis: Dům kultury v Jihlavě. Na rubní straně jsou symboly hlavní činnosti DKO; uprostřed tanečnice (taneční a baletní činnost), vpravo zřasená opona (divadlo, umělecké festivaly a film), vlevo basa (hudební produkce) a nad ní malířská paleta (ostatní kulturní a tvůrčí

činnost). Vlevo na okraji medaile je jméno a značka autora.

J. Novák / foto V. Dvořáková

Nejnovější dílo Mistra Milana Knoblocha

K prvnímu výročí úmrtí Zdeňka Borovce (18. 2. 2001), významného libretisty a autora textů k více než dvěma tisícům písní pro naše přední populární zpěváky (např. Karel Gott a další), vytvořil Milan Knobloch bronzovou pamětní desku. V její horní části je Borovcův medailon o průměru 32 cm, pod ním ve třech řádcích jeho podpis a prostý nápis: TEXTAŘ/LIBRETISTA. Deska byla odhalena 13. února 2002 v muzikálovém divadle Broodway v Praze na Příkopě.

J. Horáček

■ osobní zprávy

Rozloučení se
Zdeňkem Šejnostem

Ve věku osmdesáti let zemřel 24. dubna 2002 akad. sochař Zdeněk Šejnost. Rodinní příslušníci a jeho přátelé se s ním rozloučili 2. května v obřadní síni Olšanského hřbitova.

Zdeněk Šejnost, sochař a restaurátor, rád také tvořil v oblasti medailérské. Krácel ve stopách svého otce, Josefa Šejnosta (1878–1941) a po celý život byl trvalým propagátorem jeho díla. Sám byl autorem medailonu a pamětní desky na domě č. 18 na Smetanově nábřeží v Praze, kde jeho otec 35 let žil a pracoval. Dalším dílem Zdeňka Šejnosta je pamětní deska s *medailonem Josefa Šejnosta*, která byla v roce 1999 umístěna na gymnáziu v Pelhřimově, které umělec v letech 1890–1894 navštěvoval. Sběratelé medailí Josefa Šejnosta také znají zesnulého jako autora medaile s portrétem jeho otce. Tu většinou přiřazují ke kolekci medailí rozsáhlého díla Josefa Šejnosta.

Zdeněk Šejnost (1921–2002) byl od roku 1948 členem České numismatické společnosti. Mezi numismatiky měl mnoho přátel a svou medailérskou činností se zasloužil o zachování trvalé památky svého otce, s jehož jménem a uměleckým dílem bude vždy spojován.

J. Boháč

Zemřel
prof. František David

Začátkem letošního roku opustil numismatickou obec ve věku nedožitých 89 let akad. sochař František David.

Narodil se 25. října 1913 v Buchlovicích na Uherskohradištsku. Po studiích na Vysoké uměleckoprůmyslové škole v Praze

u prof. J. Horejce působil v různých pedagogických funkcích na VŠUP, nakonec v letech 1970–1973 jako profesor modelování. V roce 1978 mu byl udělen titul *Zasloužilý umělec*.

Kromě jeho monumentální sochařské tvorby je pro numismatiky zajímavá jeho tvorba medailérská, a zejména jeho návrhy mincí. Z jeho tvůrčí dílny pochází jak návrhy pamětních mincí, tak návrhy mincí oběhových.

Realizované mince pamětní:

10 Kčs 1955 – 10. výročí osvobození ČSR

25 Kčs 1955 – 10. výročí osvobození ČSR

10 Kčs 1957 – 250 let Vysokých škol (Ch. J. Willenberg)

50 Kčs 1970 – 100. výročí narození V. I. Le-
nina

50 Kčs 1971 – 50. výročí úmrtí P. O. Hviezdoslava

50 Kčs 1973 – 25. výročí Února (avers)

50 Kčs 1975 – 100. výročí narození S. K.
Neumanna

100 Kčs 1977 – 300. výročí úmrtí V. Hollara
(avers)

Realizované mince oběhové:

5 hal – 1977, 10 hal – 1974, 1977, 20 hal – 1972, 1978, 50 hal – 1978

Po odchodu na odpočinek se odebral do vsi Brandýsek poblíž Kladna, kde 20. ledna 2002 zemřel. Jeho dílo však v našich sbírkách žije dál.

J. Kopa

■ drobné zprávy

Neznámý nález brakteátů

V aukci německé firmy Peus č. 368 byl ve dnech 25.–28. dubna 2001 vydražen pod položkou č. 2796 depot brakteátů, nalezený v českém Krušnohoří. Nález byl nezákonně vyvezen z Československa v roce 1945 při odsunu sudetských Němců. V aukčním katalogu byl popsán následujícím způsobem:

2796. **Čechy, království.** Mincovní nález. Obsahuje 224 brakteátů a 45 úlomků z doby 1265–1300 a byl nalezen přibližně v letech 1900–1914 na české straně Krušných hor.

Poklad se skládá z míšeňských, míšeňsko-českých (?) a českých brakteátů různé zachovalosti. Mince byly uloženy v kulovitém hrnci, vysokém 11 cm a širokém 14 cm.

Jde o vysoce zajímavý kulturně-historický dokument o česko-saské mincovní unii.

Zachovalost: dobře zach. /výtečné (g.e. / vorzüglich). Vyvolací cena 15 000 DM.

Přesné naleziště nebylo zjištěno. Nález byl dlouhá desetiletí v rodinném držení a v roce 1945 vyvezen do Německa. Detailní seznam mincí může být předložen.

V aukčním katalogu firmy Peus jsou všechny brakteáty a jejich zlomky vyobrazeny na 14 tabulkách. Ve zmenšené velikosti je na fotografii i kulovitá nádoba, ve které byly mince uloženy. Určená zachovalost neodpovídá skutečnosti. Podle fotografií je většina brakteátů ve velmi špatném stavu. Jsou pomáčkány, popraskané a často olámané. Opisové brakteáty jsou většinou nečitelné. Nedostatkem je neočíslování jednotlivých mincí, což znemožňuje citaci literatury. Většina brakteátů je z Míšeň a zdá se, že české tu vůbec nejsou. Na několika velkých brakteátech je trůnící postava, ale pro špatnou zachovalost ani na jednom nelze bezpečně identifikovat korunovanou hlavu.

Nález z Krušnohoří je typický pro dobu německé kolonizace, kdy s přílivem přistěhovalců ze Saska se do našeho severního pohraničí dostávaly míšeňské brakteáty. Škoda, že nejsou známé bližší nálezové okolnosti.

Z. Nechanický

Medailér sběratelům

Medaile je cílem medailéra i sběratele, ale každý z nich má jiné motivy, jiný úhel po-

hledu. Následující úvahy autora medailí mohou proto snad být zajímavé i pro jejich sběratele. Je ovšem zřejmé dáno, že sběratelé mincí svým počtem daleko převyšují sběratele medailí. Nechci pátrat po důvodech, spíše chci sběratelům medailí a těm, kteří o tom uvažují, trochu přiblížit svět jejich tvůrců a něco z toho, co předchází jejich vzniku.

Současní čeští medailéři sdružení v Asociaci umělců medailérů si občas připomenou své kořeny a kontinuitu teritoriální tradice. Hlásí se k umělcům vytvářejícím renesanční medaile v Jáchymově i na pražském dvoře císaře Rudolfa II., k medailérům českého baroka i klasicismu. Tradice 20. století je už obecně známá a staví na takových jménech jako třeba Stanislav Sucharda a zejména Otakar Španiel, jehož někteří žáci jsou i dnes aktivní. Vědomí tradice a souvislosti nemusí mít význam jen pro tvůrce. Jestliže dnešní medailér může za svého předchůdce považovat třeba Antonia Abondia, pak dnešní sběratel medailí navazuje na dlouhou řadu předchůdců počínající sběrateli renesančními, včetně umění-milovného císaře Rudolfa.

Pocity sběratele si mohou jen představovat, zatímco myšlení tvůrců znám natolik důvěrně, že si dovolím i některá zobecnění. Když se soustředíme jen na raženou medaili (lité jsou asi cenově i jinak nedostupné), pak pro medailéra tento úkol nepředstavuje jen pouhou zakázku. Je to pro něj většinou i umělecká výzva, i když pro úplnost dodejme, že jsou témata více a méně inspirující. Tvůrce musí na ploše komorního reliéfu najít optimální vyjádření daného tématu. To musí být výrazné, sdělné a zároveň umělecky na takové úrovni, jaké je autor v dané chvíli maximálně schopen. Při této práci je stálé napětí mezi *čitelností* a uměleckou formou. Objednavatel medaile a její další budoucí vlastníci očekávají, že pochopí smysl a poselství reliéfu, že ho dokáží *číst*. Medailér předpokládá, že nikdo nebude zpochybňovat jeho umělecký projev, kterému věří a jehož osobité podoby dosáhl dlouholetým,

někdy celoživotním úsilím. Obě tendence se občas střetávají. Obě strany by si výše uvedené měly uvědomit a snažit se o vztah vzájemného respektu. Je také dobré si uvědomit, že umělecká kvalita medaile jde ruku v ruce s jejím stářím. Tak třeba určitá barokní medaile, bez ohledu na kvalitu svého reliéfu, má při svém působení na diváka mocnou zbraň už ve svých historických formách. Jejich tvarosloví obdivujeme, protože je již zažitě, oceněně, zařazeně, a to mu dává punc nepochybnosti. Současná medailérská díla mají naopak nevýhodu v nedostatku časového odstupu. Protože vznikají právě teď, během života sběratele i svého tvůrce, je sklon brát je převážně jako výraz dnešní, často neutěšené reality, kterou osobně žijeme. Na tomto občas zpochybňujícím vztahu se asi nic nezmění, ani když si uvědomíme, že dnešní medaile bude pro naše pravnučky pozoruhodným artefaktem, jež starobylý reliéf je bude okouzlovat. Současný reliéf získá nepochybnitelný punc starozitnosti. Špičkové příklady medailérského umění jsou v každém historickém období, ale vždy jsou vzácné, jak ani nemůže být jinak. Podobně v individuálním tvůrčím životě umělce jsou slabší a silnější údobí a tomu odpovídají i díla v daných chvílích vytvářená.

Jsmе medailérská velmoc. Málo se o tom ví možná proto, že medailérství je menšinový výtvarný obor a jeho publicita neodpovídá jeho úrovni a postavení v širším kontextu. Na světových výstavách medailí FIDEM, organizace jejímiž jsme členy od založení před 2. světovou válkou, patřily práce českých medailérů vždy do té lepší části. Toto mezinárodní postavení je po celá desetiletí trvalé a bez větších výkyvů. Ohlednutí s podobným výsledkem si u nás může dovolit málokterý výtvarný obor.

Jak bylo řečeno na začátku, medaile je pojítkem mezi umělcem a sběratelem. Snad se mi podařilo aspoň naznačit, že se obě strany navzájem potřebují, že jsou v partnerském vztahu. Umělec sice může tvořit *do*

šuplíku, ale v některých oborech to nejde a ražená medaile mezi ně patří. Když se zamyslím nad svým partnerem sběratelem, mohu se pochopitelně spíše ptát, než že bych předem věděl. Sbírá z vášně, kterou tak dobře popisuje Karel Čapek, anebo u něj převažuje materialistická motivace? Shromažďuje mechanicky, anebo se zamýšlí i nad poselstvím, které většina reliéfů nese? Dokáže vnímat rozdíly autorských přístupů a rukopisů? Zjistil už, jak se reliéf mění, když ho nastavuje do osvětlení z různých směrů? Takhle bych se mohl ptát dlouho a podobně by se kultivovaný sběratel asi ptal i umělce na detaily tvůrčího procesu. Medaile je artefakt, který dává oběma příležitost. Pro jednoho je to příležitost vytvořit krásný drobný reliéf, dobrat se dalšího uměleckého poznání, posunout dál své vyjadřovací schopnosti, oslovit diváka. Pro druhého je to příležitost získat miniaturní umělecké dílo, porozumět mu a celý život se z něj těšit.

M. Vitanovský

■ literatura

Sikorski, Bogumił: Śląskie monety zastępcze. Katalog, tom XI. Monety (Śląska czeskiego.

Pila 1998, 68 str.

Již podruhé vyšel v Polsku soupis účelových známek našeho území – poprvé je do svého katalogu *Monety zastępcze Śląska, Kłodzka i Wschodnich Łużyc 1800–1960* (Warszawa 1984) zařadil Borys Paszkiewicz.

Práce uvedená v nadpisu údaje svého předchůdce o našich účelových známkách značně rozšiřuje – popisuje jich celkem 208 druhů a variant. Popisy jsou věcné, stručné a tam, kde to bylo možné, doplněné výstižnými kresbami; postrádáme jen údaje

Ne všechny známky pocházejí z vymezené oblasti, tedy z našeho Slezska. Najdeme mezi nimi i materiál moravský (Brüsaú – Březová nad Svitavou, okres Svitavy; Místek, okres Frýdek-Místek; známky Sofienhütte z Moravské Ostravy, okres Ostrava-město) i známky vydané v Čechách (Králíky, okres Ústí nad Orlicí; téměř kuriozitou je chmelová známka Kolečova, Gollerschau, v okrese Rakovník). Škoda, že autor místopisné údaje, jež pro něj bezpochyby představovaly značnou nesnáz, nekonzultoval s českými badateli – vyhnul by se tím zbytečným chybám jinak velmi dobře zpracovaného textu.

Výborný soupis B. Sikorského jistě uvítají všichni, kdo se našimi účelovými známkami zabývají.

Karel Zeman – a Poet of Historical Scenes

táře z pohledu znalce umělcova díla, jehož přínos českému a evropskému umění vzdvihuje závěrem.

Článek, zveřejněný v prestižním zahraničním časopise v rozsahu šesti stran, je dokladem zaujetí Zemanovým poetickým dílem, ale také oceněním odborné úrovně pisatelky.

J. Horáček

Barokní inspirace
Zdeňka Přikryla

Olomoucký sochař a medailér Zdeněk Přikryl překvapil na začátku roku 2002 kulturní veřejnost svého města neobvyklou a velmi přitažlivou výstavou. Využil zvýšeného zájmu o barokní sochařství, který vyvolalo restaurování Sloupu Nejsvětější Trojice a jeho zařazení mezi světové poklady UNESCO, a připravil pro olomouckou Okresní a posléze Vědeckou knihovnu bohatý soubor fotografií, kreseb a reprodukcí svých výtvarných prací, inspirovaných plastikou první poloviny 18. století. Především díly místní proveniencie z okruhu Ondřeje Zahnera a Filipa Sattlera, ale i například krásnými skulpturami Jiřího Pacáka z Moravské Třebové.

Neméně ho ovšem inspirovala slavná Braunova díla z Kuksu a Betlémského lesa, která si znovu prožil při přípravě své loňské souborné výstavy v Galerii F. A. Šporka na Kuksu.

Přikrylový snímky se ovšem od těchto často efektních dokumentů odlišovaly už na první pohled: jako promyšlené výtvarně pojaté záběry poučeného sochaře, historika umění a citlivého umělce, který se soustřeďuje na podstatu věci, objevuje, interpretuje a podtrhuje nejsilnější výraz, krásu a výtvarnou aktuálnost jednotlivých děl. Úhlem pohledu, volbou osvětlení (na něž je někdy

• Bůh Otec z olomoucké Trojice / přepracovaná fotografie / Z. Příkryl

třeba dlouho čekat) a výběrem detailů často zcela neznámých nebo běžně nedostupných. Detailů, které diváky překvapí a nezřídka teprve ozřejmí tvůrčí záměr, sílu a svěžest dávných autorů.

Na Příkrylových výstavách se ale návštěvníci setkávali i s umělcovými kresbami a pastely, skicami, náročnými studiemi a někdy i osobitými interpretacemi a transformacemi známých i méně známých barokních objektů. Jejich dramatický patos, vnitřní hloubka, síla výrazu i temperamentní přednes dosvědčují, že „*baroknost*“ je autorovi bytostně blízká a že se spontánně projevuje i v jeho dílech námětově a formálně zcela samostatných a současných. O tom ostatně naše medailérská veřejnost dobře ví.

A nemenší přesvědčivost a originalitu mají i Příkrylovy texty, které obě jeho výstavy doprovázely a komentovaly.

Olomoucká Vědecká knihovna je vydala v malém bibliofilském tisku spolu s výběrem autorových charakteristických „*barokních*“ kreseb.

I. Procházková

■ kronika

50 let organizované numismatiky na jihu Čech

Dlouhá je tradice jihočeského sběratelství. Sahá do 18. století, kdy začaly vznikat sbírky nejdříve šlechtických rodů (Schwarzenberkové, Černínové). V 19. století se rodí základy sbírek zdejších měšťanů, např. MUDr. Julia Červeného (1841–1907), který svoji rozsáhlou sbírku věnoval budějovickému Městskému muzeu.

U vzniku Numismatické společnosti československé stál i jeden Budějovičan – zlatník Robert Rožánek (+ 1928). První, kdo se zde vypracoval ze sběratele na badatele, byl generál Jindřich Teisinger (1867–1942), jehož studie o pražských groších Vladislava II. a o drobných mincích Leopolda I. mají dodnes svoji hodnotu. Nelze opomenout ani Ignaze Wodiczku (1888–1963), který v letech 1928–1934 vydával v Českých Budějovicích časopis *Der Münzensammler*. Přispívali do něj např. K. Castelin, J. Ječný nebo K. Turnwald.

Po druhé světové válce začalo zájemců o numismatiku rychle přibývat, scházela však regionální organizace, která by je spojovala. Její zrod inicioval Oldřich Weiss (1912–2000). Dohodl s tehdejšími řediteli Jihočeského muzea schůzku sedmi zdejších zájemců o numismatiku. 14. květen 1952 se tak stal dnem zrodu českobudějovické pobočky naší Společnosti.

Důležitým obdobím byla 60. léta 20. století, kdy po O. Weissovi stál v čele pobočky prof. Stanislav Cífk (1927–1997). Členové pobočky tehdy uspo-

řádali první výstavu *Od denáru ke koruně*, (Jihočeské muzeum 1962), začali publikovat na stránkách regionálního periodika *Výběr z prací členů Historického kroužku* (od roku 1964) a uspořádali první členskou aukci (u příležitosti oslav 700. výročí založení Českých Budějovic v roce 1965).

Pobočka přežila i období tuhé normalizace, která u nás trvala naštěstí pouhé dva roky (1987 a 1988). V následujících volbách utrpěli naši *normalizátoři* tvrdou porážku a do čela pobočky se vrátil prof. S. Cífk a s ním normální, kultivovaný styl práce.

Období po roce 1989 přineslo většinu zájmových organizací citelný odliv členstva, které má nyní nepřeberné možnosti seberealizace. Naše pobočka tento trend také zaznamenala, ale jen v malé míře. Se svými téměř devadesáti členy patří mezi relativně velké pobočky. Její členové se kromě letních měsíců scházejí každý pátek. Pravidelně se konají přednášky, jejichž autory jsou až na výjimky členové naší pobočky. Ti jsou také průběžně informováni o akcích Jihočeského muzea a mnozí se jich zúčastňují.

Naši chloubou jsou členové, kteří mohou vykázat vlastní publikační a přednáškovou činnost na poli numismatiky. Několik jich uveřejnilo výsledky své badatelské práce na stránkách *Numismatického sborníku*, *Numismatických listů* a *Notafilie*. Ze samostatných titulů jmenujme *Ražby poslední českobudějovické mincovny*, *Pražské groše Ferdinanda I.* a několik publikací o odznacích, jejichž autory byli dr. J. Chvojka a Č. Buriánek.

Oslavy 50. výročí založení pobočky proběhly ve dnech 10.–12. května roku 2002. Zúčastnili se jich téměř všichni členové, kteří vyslechli přednášku, shrnující toto padesátileté období, absolvovali vycházku *České Budějovice očima numismatika* a v Jihočeském muzeu zhlédli výstavu *Medaile ze sbírek Jihočeského muzea* a exponát měsíce *To vše faleš jest*, věnovaný falzifikátům platidel. Patnáct členů pobočky a dva hosté byli oceněni čestným uznáním, čestným členem byl *in memoriam* jmenován prof. S. Cífk a.

K oslavám byla také vydána brožura, která shrnuje toto období, a pamětní medaile (autor P. Soušek). Oslavy uzavřela velmi úspěšná členská aukce.

J. Chvojka

Pobočka ČNS v Teplicích odměňovala

Na slavnostní schůzi pobočky ČNS v Teplicích k 50. výročí jejího založení (srov. Num. listy 55, 2000, s. 190 – 191) byli odměněni pamětní medailí a diplomem všichni, kdo se zasloužili o její dobrou činnost.

Byli to představitelé České numismatické společnosti a kulturních institucí:

Ing. Jaromír Lukas, bývalý předseda ČNS

Ing. Jiří Šimunek, současný předseda ČNS

pan Milan Dubaněk, jednatel ČNS a předseda pobočky ČNS v Ústí nad Labem

pan Václav Šrajer, předseda pobočky ČNS v Děčíně

pan Stanislav Dluhoš, bývalý předseda pobočky ČNS v Děčíně

PhDr. Jarmila Hásková, CSc., vedoucí num. oddělení Národního muzea

PhDr. Dušan Špička, ředitel Regionálního muzea v Teplicích

PhDr. Václava Bubnová, zástupkyně ředitele Okresního muzea v Teplicích

Členové výboru pobočky ČNS v Teplicích

Nezapomnělo se ani na ty, kteří svými přednáškami přispěli ke zvýšení odborné úrovně členů teplické pobočky. Odměněni byli:

PhDr. Lubomír Nemeškal, DrSc.

PhDr. Zdeňka Nemeškalová-Jířoučková, CSc.

Mgr. Dana Svobodová

Pan Vladimír Hanibal

PhDr. Václav Čapek

Ing. Evžen Škňouřil

a Ing. Eduard Polívka, „legendární mistr“ českých numismatiků, který organizoval v Teplicích první aukce.

V. Mjalovský

Čáslav vzpomněla svého rodáka

Městské muzeum Čáslav společně s Muzejním a vlastivědným spolkem Včela Čáslavská uspořádaly 11. dubna 2002 v nových prostorách Galerie městského muzea (areál bývalých kasáren) *Vzpomínku na Klimenta Čermáka*, konanou u příležitosti 150. výročí narození tohoto všestranně nadaného čáslavského občana.

Po zahájení vzpomněli na svého předka Michael Žantovský a Anděla Dvořáková. K. Čermáka archeologa připomnul ve svém příspěvku PhDr. Karel Sklenář, Čermáka muzeologa Doc. PhDr. Petr Charvát, DrSc. a Čermáka numismatika PhDr. Jana Vaněčková. Setkání, které se neslo v neoficiálním přátelském duchu, doplnilo vystoupení studentů místního gymnázia, kteří zdramatizovali jednu z Čermákových historických povídek a videozáznam z pietního aktu u hrobu K. Čermáka na časlavském hřbitově.

Numismatika jako vědní obor byla K. Čermákovi velmi blízká, s mincemi se setkával již při svých archeologických výzku-

- Na slavného předka K. Čermáka zavzpomínal senátor M. Žantovský / vedle něho doc. dr. P. Charvát, předseda spolku Včela Čáslavská / *foto J. Šanderová*

mech. Založil čáslavskou muzejní numismatickou sbírku, v níž byl numismatický materiál považován za historický pramen.

• Ze zahájení *Vzpomínky na Klimenta Čermáka* / úvodní slovo doc. dr. P. Charváta / foto J. Šanderová

■oprava

Oprava v evidenci padělků Bankovního úřadu minister- stva financí

.....

V Numismatických listech z roku 1995¹ byla uveřejněna souhrnná informace o zjištěných československých státovkách I. emise, 5 000 Kč s datem 15. 4. 1919. Tabulky obsahovaly nejen soupis zjištěných velmi vzácných pravých exemplářů, ale také dobových padělků dvou typů, pocházejících z padělatelských dílen ve Vídni a Czestochowe, které byly evidovány Bankovním úřadem ministerstva financí (dále jen BÚMF), později Národní bankou československou a současně nepodlehly dvěma velkým skartacím zadržených padělků v letech 1938 a 1940.

Nedávno jsem měl možnost zhlédnout exemplář z pražské soukromé sbírky, který podle sdělení majitele není ve zmíněném přehledu uveden, ačkoliv byl BÚMFem evidován. Prozkoumáním padělku a prověřením evidence BÚMFu bylo zjištěno, že se jedná o evidovaný exemplář pořadového čísla² 36, typu 1 a čísla v typu³ 36. Byl zadržen, resp. BÚMFu odeslán 6. 7. 1920 bratislavskou se-
drií z případu Samuel Schiffmann-Isidor

Teich. V tabulce na s. 77 tedy uveden byl, avšak s chybnou sérií a číslem 1001 1004136. Ve skutečnosti je tento exemplář padělkem série a čísla 1009 004135. Tabulkové údaje vycházely výlučně z evidence BÚMFu a nemohly být objektivně ověřeny, neboť uložení exempláře jsem tehdy neznal.

Na obranu úředníků zkušebny platidel BÚMFu budiž řečeno, že se zatím jedná o jedinou zjištěnou chybu tohoto druhu, ačkoliv jen u I. emise byly s úředními záznamy porovnány již stovky exemplářů. Chybu v evidenci BÚMFu jsem opravil po více než osmdesáti letech.

J. Moravec

.....

¹ MORAVEC, J.: *Další exempláře státovek 5 000 Kč I*, Num. listy 50, 1995, s. 75 – 77, rozšířená verze viz MORAVEC, J.: *Dílčí informace o státovkách 5 000 Kč I*, Notafilie 35, 1995, s. 1–8.

² Pořadové číslo tvaru (zkráceně jen pořadové číslo) určuje pořadí zadržení padělků téže emise a téže nominální hodnoty, tedy např. všechny 5 000 Kč 1919 jsou zařazeny v jedné číselné řadě. V evidenci BÚMF, NBČS, NBČM a SBČS používalo v letech 1919–1992. Zavedením počítačové evidence ztratilo význam.

³ Pořadové číslo typu (zkráceně jen číslo v typu, číslo), určuje pořadí zadržení padělků téže emise, téže nominální hodnoty a téhož typu, tedy např. padělky 5 000 Kč 1919 každého typu mají vlastní číselnou řadu. V evidenci BÚMF, NBČS, NBČM, SBČS a ČNB používá-
no od roku 1919 dodnes.

Pokyny pro úpravu článků do Numismatických listů

Redakční rada Numismatických listů na svém zasedání dne 3. 4. 2001 schválila jednotné propozice pro odevzdávání příspěvků do Numismatických listů. Zároveň se shodla, že tato pravidla budou uplatňována od čísla 1, ročníku 2002.

TEXT: Strojopis v úpravě klasické normostránky, tj. 30 řádků po 60 úhozech na stránce bez jakékoli grafické úpravy (bez vyznačování kurzívy, tučných písmen a proložení). Mění se pouze způsob psaní poznámek tak, jak je uvedeno níže.

Příspěvky psané na počítači budou odevzdávány ve dvojnásobném provedení, a to vytištěné a na disketě výlučně v programu **MS Word (.doc nebo .rtf)** v tomto přednastaveném formátu: **Vlastní text:** Okraje: nahoře, dole, vlevo i vpravo stejné: 2,5 cm. Písmo: Times New Roman velikost 12 b.

V textu nepoužívejte, prosím, tabulátorů, ani pevných mezer. Použijete-li uvozovky, tak české: „na počátku dole a na konci nahoře“. Chcete-li něco zvýraznit tak tučně, nic nepodtrhávejte. Latinské nebo jiné termíny a názvy pramenů pište kurzívou. Citace cizojazyčných textů v textu přeložte do češtiny – originální znění pak uveďte do poznámky. V žádném případě nepoužívejte ruční dělení slov! V žádném případě neprostrkávejte text mezerami vytvořenými mezerníkem!

Popisky k obrázkům pište na konec textu článku. Popis označte na začátku Obr. 1, Obr. 2, atd. Stejná čísla napište i na rub nebo netištěný okraj obrázků. Ve vytištěném textu výrazně vyznačte předpokládané umístění obrázku.

Poznámky pište za text, očísľujte podle číslic vložených do textu. Číslo do textu i k poznámkám pište v indexu. Ke změnám dochází především ve způsobu **citování literatury a pramenů** v poznámkách, který **platí i pro autory píšící na stroji**. Pro jednotlivé citace děl používejte tuto grafickou úpravu:

Monografie, článek v periodickém časopise či sborníku a v neperiodickém sborníku: 1. citace: NOVÁK, Josef: *Dějiny Národního muzea*, Praha 2001, s. 12, nebo NOVÁK, Josef: *Dějiny Národního muzea*, Český časopis historický 99, 2001, s. 12, nebo NOVÁK, Josef: *Dějiny Národního muzea*, in: Česká muzea, Praha 2001, s. 12. 2. a další zkrácená citace: NOVÁK, J.: *Dějiny*, s. 12.

U neperiodických sborníků je za názvem a čárkou zkratka **in.**, u periodických sborníků a časopisů se tato zkratka nepoužívá.

Více autorů, míst vydání a název s podtitulem: 1. citace: NOVÁK, Josef – NOVOTA, Petr: *Dějiny Národního muzea. Historické muzeum*, in: Museologica. Sborník k výročí založení Národního muzea, Praha - Brno 2001, s. 12. 2. citace: NOVÁK, J. – NOVOTA, P.: *Dějiny*, s. 12.

Mezi více autory a místy vydání píšeme pomlčku. Mezi názvem a podtitulem (díla i sborníku) píšeme tečku (dohromady jde o jeden údaj). Jednotlivé části citace jsou jinak od sebe oddělovány čárkou, popřípadě dvojtečkou, nikoli tečkou. Citace je jediný ucelený soubor (věta) skládající se z jednotlivých údajů! Výjimkou jsou pouze zkratky a řadové číslovky, za kterými píšeme tečku.

Více děl: 1. citace: NOVÁK, Josef: *Dějiny Národního muzea I. 2. Hudební muzeum*, Praha 2001, s. 12. 2. citace: NOVÁK, J.: *Dějiny Národního muzea I. 2*, s. 12.

Citace od stejného autora (pouze, jsou-li v jedné poznámce!!!): NOVÁK, J.: *Dějiny*, s. 12; TÝŽ, *Národní divadlo*, Praha 2001, s. 15.

Prameny – kroniky: 1. citace: *Die Chronik der Böhmen des Cosmas von Prag*, ed. Bertold BRETHOLZ, Monumenta Germaniae historica – Scriptores rerum Germanicarum, Nova series II, Berlin 1923, (dále jen KOSMAS) I. 2, s. 12. 2. citace: KOSMAS I. 2, s. 12.

Legenda: 1. citace: *Kristiánova legenda. Život a umučení svatého Václava a jeho báby svaté Ludmily*, vyd. Jaroslav LUDVÍKOVSKÝ, Praha 1978, (dále jen KRISTIÁN), kap. 3, s. 24–25. 2. citace: KRISTIÁN kap. 3, s. 24–25.

Anály: 1. citace: *Annales Sangallenses maiores*, ed. Heinrich PERTZ, Monumenta Germaniae historica – Scriptorum I, Hannover 1820, (dále jen ANNALES SANGALLENCES MAIORES), ad a. 955, s. 79. 2. citace: ANNALES SANGALLENCES MAIORES ad a. 955, s. 79.

Ročníky se přepisují z latinských číslic do arabských. Latinské číslice zůstávají pouze u označení řad, děl či jednotlivých knih pramenů. Kapitoly jsou označeny zkratkou kap., následuje-li číslo kapitoly za číslem knihy (KOSMAS I. 2, s. 15), a jsou číslovány arabskými číslicemi (KRISTIÁN kap. 10, s. 12). Názvy časopisů se v první poznámce rozepisují! Odkazy TAMTĚŽ a op. cit. nepoužívejte! Pro označení stránek výlučně používejte zkratku „s.“, sešit zkracujeme „seš.“ nebo popř. i „č.“

OBRAZKY: Přivítáme jakoukoli kvalitní obrazovou přílohu k příspěvku. Rozsah není omezen kvantitou, ale kvalitou. Výsledný výběr provede redakce. Obrázky odevzdávejte ve formě kvalitních fotografií, pérovek nebo v digitální formě na disketě či CD (vždy však přiložte alespoň jeden vytištěný exemplář) v souborech **tif, psd, eps** nebo **jpg** jako zvláštní soubor – **nezalámujte je do textu**. Rozlišení obrázku by mělo být při velikosti, v jaké bude vytištěn, minimálně u fotografie 300 dpi, u pérovky 600 dpi. Pokud máte k dispozici kvalitní předlohy, poskytněte redakci raději je a nepokoušejte se o scanování, nikdy nedosáhnete výsledku specializovaného pracoviště. Neostře xerokopie a špatné scany nebudou akceptovány!

Obsah

Jan Štěpán
K počátkům mincovní činnosti
olomouckého biskupa Františka
kardinála z Dietrichštejna 97
Zu den Anfängen der Münztätigkeit
des Kardinals Franz von Dietrichstein,
Bischofs von Olmütz

Václav Pinta
Vzácná varianta groše Karla IV. 105
Eine rare Variante des Groschen
von Karl IV.

Ludvík Skružný
Z korespondence numismatika
JUDr. K. Turnwalda s prof. Karlem
Škorpílem 107
Aus der Korrespondenz des
Numismatikers JUDr. K. Turnwald
mit Prof. K. Škorpil

Josef Paukert
Nález listiny z roku 1700 v makovici
kostela sv. Jiljí ve Svitavách 113
Der Fund einer Urkunde aus dem Jahr
1700 in dem Turmkopf der Kirche des
heiligen Ägidius in der Stadt Svitavy

Zbyněk Likovský
Známka z doby totálního nasazení ... 114

Nové medaile 115
Osobní zprávy 118
Drobné zprávy 118
Literatura 120
Výstavy 121
Kronika 122
Informace 125
Oprava 126
Pokyny pro autory 127

NUMISMATICKÉ LISTY ROČNÍK LVII – 2002 – Číslo 4

Vydává: © Národní muzeum, Václavské
náměstí 68, 115 79 Praha 1

Redaktorka: Jarmila Hásková
Redakční rada: Jiří Horáček, redakční
tajemník; Květoslav Growka, Vlastislav
Housa, Josef Hrdý, František Kavka,
Jaromír Lukas, Věra Němečková, Josef
Paukert, Zdeněk Petráň, Jiří Sejbál,
Jiří Sláma, Eduard Šimek, Jiří
Šimůnek, Michal Vitanovský

Jazyková redakce: Juliana Boublíková
Grafická úprava: Otakar Dušek

Redakce: Národní muzeum, 115 79 Praha 1,
Václavské náměstí 68, telefon 244 972 92

Tisk: Arpa, Dvůr Králové nad Labem

Vychází pětkrát ročně

Přímý prodej zajišťuje stánek v hlavní budo-
vě Národního muzea, Václavské náměstí 68,
115 79 Praha 1

Předplatné v České republice vyřizuje firma
Myris Trade s. r. o., P. O. Box: 2, V Šúhlách 1311,
142 00 Praha 4, tel.: 02/34035200,
fax: 02/34035207, 02/44470778, e-mail:
myris@myris.cz

Zahraniční předplatné vč. Slovenska je vy-
řizováno výhradně firmou Myris Trade s. r. o.,
Tel.: ++420-2-34035200, ++420-2-34035201,
Fax: ++420-2-34035207, ++420-2-44470778
e-mail: myris@myris.cz

Ceny předplatného na výše uvedené adrese

Pro členy České numismatické společnosti
zasílá Česká numismatická společnost,
101 00 Praha 10 – Vršovice, Arménská
1369, telefon 717 307 75

Redakční uzávěrky

1. února, 30. března, 1. června, 31. července,
30. listopadu

Toto číslo vyšlo v září 2002

ISSN 0029-6074, MK ČR E 568